



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 116/2011-220

Ústavný súd Slovenskej republiky v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jána Auxta, Petra Brňáka, Ľudmily Gajdošíkovej, Lajosa Mészárosa, Marianny Mochnáčovej a Rudolfa Tkáčika na ústnom pojednávaní 30. októbra 2013 vo veci disciplinárneho konania podľa čl. 136 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a podľa § 74e ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov a podľa § 120 ods. 2 písm. a) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov proti JUDr. Štefanovi Harabinovi, predsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, zastúpenému advokátom JUDr. B. N., B., takto

r o z h o d o l :

Návrh (bývalej) ministerky spravodlivosti Slovenskej republiky z 28. novembra 2011
s a z a m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 28. novembra 2011 doručený návrh ministerky spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „navrhovateľka“ alebo „ministerka spravodlivosti“) na začatie konania podľa čl. 136 ods. 3 prvej vety Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) s poukazom na § 74e ods. 1 prvú vetu a § 32 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na disciplinárne konanie proti JUDr. Štefanovi Harabinovi, predsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „predseda najvyššieho súdu“), pretože «svojím konaním porušil povinnosť zdržať sa všetkého, čo by mohlo narušiť vážnosť a dôstojnosť funkcie predsedu súdu alebo ohroziť dôveru v nestranný a spravodlivý výkon tejto funkcie ako i povinnosť vykonávať svoju funkciu predsedu súdu svedomito, riadne a včas plniť svoje povinnosti orgánu riadenia a správy súdov podľa ustanovení § 42 ods. 1 a ods. 2 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), keď vo funkcii predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyššieho súdu“),

1) v súvislosti s vecou vedenou na najvyššom súde pod sp. zn. 1 MObdov/22/2008, v dňoch 24. 9. 2009 a 3. 8. 2010 vydal opatrenia č. Spr 162/2009-20 resp. č. Spr 101/2010-13, ktorými zmenil zloženie päťčlenného senátu O-V, ktorému vec vedená na najvyššom súde pod sp. zn. 1 MObdov/22/2008 pôvodne v roku 2008 napadla (zloženie: JUDr. S., JUDr. M., JUDr. Z., JUDr. Ď., JUDr. D.), a to tak, že vo veci napokon konal a rozhodoval senát v zložení: JUDr. S., JUDr. M., JUDr. L., JUDr. P., JUDr. P., pričom traja sudcovia z pôvodného zloženia senátu (JUDr. Z., JUDr. Ď., JUDr. D.) boli v tomto senáte vymenení bez zákonných dôvodov; čo bolo v príkrom rozpore s § 3 ods. 3 a 4 a § 50 ods. 2 písm. d), e) zákona o súdoch, ako aj so základným právom nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústavy“) resp. podľa čl. 38 Listiny základných práv a slobôd, čo už pri tejto veci v náleze sp. zn. III. ÚS 212/2011-140 zo dňa 18. 10. 2011 konštatoval aj ústavný súd;

2) v súvislosti s vecou vedenou na najvyššom súde pod sp. zn. 2 Cdo/47/2010, dňa 30. 09. 2010 vydal Opatrenie Spr 101/2010-17, ktorým zmenil a doplnil rozvrh práce najvyššieho súdu na rok 2010, čím došlo k tomu, že vo veci vedenej na najvyššom súde pod

sp. zn. 2 Cdo/47/2010, ktorá napadla 1. 3. 2010 senátu 2C v zložení JUDr. V., JUDr. K., JUDr. T. už nebolo ďalej konané a rozhodované senátom 2C v uvedenom zložení, ale senátom 7C v zložení JUDr. Š., JUDr. S., JUDr. T., a to iba preto, lebo vec bola prerozdelená zo senátu 2C z dôvodu prechodu sudkyne spravodajkyne v tejto veci (JUDr. T.) zo senátu 2C do senátu 7C; čo bolo v príkrom rozpore so zákonnými podmienkami prerozdelenia veci zo senátu iba náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom spravodlivosti v zmysle § 51 ods. 435 zákona o súdoch, ako aj so základným právom nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, čo už pri tejto veci konštatoval aj ústavný súd nálezom sp. zn. IV. ÚS 116/2011-34 zo dňa 9. 6. 2011;

3) v súvislosti s vecou vedenou na najvyššom súde pod sp. zn. 2 Cdo/47/2010, dňa 19. 09. 2011 vydal Opatrenie č. 14 (Spr 887/2011), ktorým zmenil rozvrh práce najvyššieho súdu na rok 2011 tak, že v nadväznosti na nález ústavného súdu z 9. júna 2011 sp. zn. IV. ÚS 116/2011, vec vedenú na najvyššom súde pod sp. zn. 2 Cdo/47/2010, ktorá napadla ešte dňa 1. 3. 2010 do senátu 2C, pridelený na vybavenie senátu určenému náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov schválených ministerstvom spravodlivosti len medzi dvoma senátmi, 2C (zloženie: JUDr. V., JUDr. K., JUDr. P.) a 7C (zloženie: JUDr. Š., JUDr. S., JUDr. T.); čo je v rozpore s § 51 ods. 4 a 5 zákona o súdoch, pretože neexistovali zákonné dôvody pre náhodné prerozdelenie označenej veci zo senátu 2C, ktorému táto vec pôvodne napadla; a tiež v príkrom rozpore aj s § 3 ods. 3 a § 51a ods. 3 zákona o súdoch (v znení účinnom od 1. 5. 2011), pretože neexistovali zákonné dôvody ani pre zmenu v personálnom obsadení pôvodného senátu 2C, ktorému táto vec napadla (zloženie: JUDr. V., JUDr. K., JUDr. T.);

4) poveril predsedov kolégií najvyššieho súdu, aby ho zastupovali počas neprítomnosti, a tak umožnil, aby opatrenia č. 14 až 18, ktoré menili rozvrh práce najvyššieho súdu na rok 2011, vydávali a podpisovali v jeho zastúpení predsedovia kolégií najvyššieho súdu; čo je v rozpore s § 43 ods. 2 a § 39 ods. 2 zákona o súdoch, ako aj s čl. 7 Rokovacieho poriadku najvyššieho súdu, pretože predsedu najvyššieho súdu v oprávnení vykonávať zmeny a dodatky rozvrhu práce môže zastúpiť iba podpredseda najvyššieho súdu;

5) v rozvrhu práce najvyššieho súdu na rok 2011 určil, že: „V prípade novovytvoreného senátu predseda Najvyššieho súdu SR na návrh predsedu príslušného kolégia určí, ktoré konkrétne veci z existujúcich senátov prechádzajú do novovytvoreného senátu; pridelenie sa uskutoční náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov schválených ministerstvom, pokiaľ nie je v osobitnej časti ustanovené inak“ (IV. časť čl. II. ods. 11, v súčasnosti ods. 10), čo je platné a účinné aj v súčasnosti; a to napriek tomu, že je to v príkrom rozpore ako so zásadou prerozdelenia už pridelených vecí iba náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom spravodlivosti v zmysle § 51 ods. 4 a 5 zákona o súdoch, tak aj so zásadou zmeny v personálnom obsadení senátu iba z taxatívne vymedzených dôvodov v zmysle § 51a ods. 3 zákona o súdoch v znení účinnom od 1. 5. 2011;

6) v rozvrhu práce najvyššieho súdu na rok 2011, v znení platnom a účinnom aj v súčasnosti, zveril konanie a rozhodovanie vo veciach, vedených v registri TdoV len jednému päťčlennému senátu trestného kolégia, prejednávacie a rozhodovacie vo veciach vedených v registroch Cdo-V, M-Cdo-V, Uro-V, M-Uro-V len jednému päťčlennému senátu občianskoprávneho kolégia, konanie a rozhodovanie vo veciach vedených v registroch ObdoV, MObdV len jednému päťčlennému senátu obchodnoprávneho kolégia a konanie a rozhodovanie vo veciach vedených v registri Sdo len jednému päťčlennému senátu správneho kolégia najvyššieho súdu; čo je v príkrom rozpore so zásadou náhodného pridelovania vecí náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom spravodlivosti, a to minimálne aspoň jednému z dvoch senátov, v zmysle § 51 ods. 1 a 2 zákona o súdoch;

pričom skutkami uvedenými pod bodmi 1) a 2) naplnil pojmové znaky závažného disciplinárneho previnenia podľa § 116 ods. 2 písm. c) zákona o sudcoch a prísediacich, skutkami uvedenými pod bodmi 3), 5) a 6) naplnil pojmové znaky závažného disciplinárneho previnenia podľa § 116 ods. 2 písm. c) zákona o sudcoch a prísediacich ako aj závažného disciplinárneho previnenia nezlučiteľného s funkciou sudcu podľa § 116 ods. 3 písm. b), d) a e) zákona o sudcoch a prísediacich a skutkom uvedeným pod bodom 4) naplnil pojmové znaky závažného disciplinárneho previnenia podľa § 116 ods. 2 písm. c) zákona o sudcoch a prísediacich ako aj závažného disciplinárneho previnenia

nezlučiteľného s funkciou sudcu podľa § 116 ods. 3 písm. b) zákona o sudcoch a prísediacich.».

2. Navrhovateľka následne podrobne odôvodnila všetky predsedovi najvyššieho súdu v bodoch 3.1 až 3.6 vytykané skutky a uviedla: „Predseda najvyššieho súdu... je pri výkone svojej funkcie ako orgánu riadenia súdu v zmysle ustanovenia § 115 zákona o sudcoch a prísediacich disciplinárne zodpovedný za porušenie... uvedených povinností pri výkone funkcie predsedu súdu.

Predseda najvyššieho súdu... porušil svoju zákonnú povinnosť zdržať sa všetkého, čo by mohlo narušiť vážnosť a dôstojnosť funkcie predsedu súdu alebo ohroziť dôveru v nestranný a spravodlivý výkon tejto funkcie (§ 42 ods. 1 zákona o súdoch) ako i svoju zákonnú povinnosť vykonávať svoju funkciu svedomito, riadne a včas plniť svoje povinnosti orgánu riadenia a správy súdov (§ 42 ods. 2 písm. a) zákona o súdoch), keď ako vrcholný funkcionár najvyššieho orgánu všeobecného súdnictva Slovenskej republiky rozvrhom práce a opatreniami k rozvrhu práce iným ako zákonným spôsobom prerozdeľoval už pridelené veci na rozhodnutie jednotlivým senátom resp. sudcom.

Skutkami uvedenými v tomto návrhu na začatie disciplinárneho konania pod bodmi 1) až 6) ohrozil dôveru v nestranný a spravodlivý výkon funkcie predsedu najvyššieho súdu v očiach odbornej i laickej verejnosti a zároveň jednoznačne porušil svoje povinnosti riadne plniť povinnosti orgánu riadenia súdu, medzi ktoré patrí okrem iných aj vydávanie rozvrhu práce a jeho zmien a dodatkov spôsobom určeným v rozvrhu práce po ich prerokovaní v sudcovskej rade a za podmienok určených v zákone (§ 51 zákona o súdoch).

Predseda najvyššieho súdu... vyššie uvedenými konaniami hrubým spôsobom porušil povinnosti vyplývajúce z funkcie predsedu najvyššieho súdu v zmysle § 42 ods. 1 zákona o súdoch, podľa ktorého je predseda súdu povinný zdržať sa všetkého, čo by mohlo narušiť vážnosť a dôstojnosť funkcie predsedu súdu alebo ohroziť dôveru v nestranný a spravodlivý výkon tejto funkcie a v zmysle § 42 ods. 2 písm. a), podľa ktorého predseda súdu je povinný vykonávať svoju funkciu svedomito, riadne a včas plniť svoje povinnosti orgánu riadenia a správy súdov, čím sa dopustil nielen závažného disciplinárneho previnenia podľa § 116 ods. 2 písm. c) zákona o sudcoch a prísediacich a závažného disciplinárneho previnenia

nezlučiteľného s funkciou sudcu podľa § 116 ods. 3 písm. b), d) a e) zákona o sudcoch a príseďiacich.

Konanie JUDr. Štefana Harabina spočívajúce v porušení základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi možno bez akýchkoľvek pochybností považovať za také porušenie povinností súdneho funkcionára (§ 42 zákona o súdoch), ktoré vážne ohrozuje dôveryhodnosť a chod súdnictva, keďže závažného protiprávneho konania sa dopustil ako predseda najvyššieho súdu. Týmto svojim konaním v podstatnej miere ovplyvnil vážnosť a odbornú povesť najvyššieho súdneho orgánu Slovenskej republiky.

Vyššie uvedené konanie predsedu najvyššieho súdu... je potrebné považovať za mimoriadne závažné, keďže porušenie práva dotknutých účastníkov na zákaz odňatia zákonnému sudcovi (resp. práva na zákonného sudcu) v zmysle čl. 48 ods. 1 ústavy, viedlo už v minimálne dvoch prípadoch k zrušeniu rozhodnutí najvyššieho súdu ústavným súdom. Navyše sa predseda JUDr. Štefan Harabin takéhoto protiprávneho konania dopúšťal opakovane.

Závažnosť protiprávneho konania predsedu najvyššieho súdu... zvyšuje aj to, že sa ho dopustil v postavení vrcholného súdneho funkcionára, čo má mimoriadny vplyv na dôveryhodnosť justície v očiach verejnosti.

Pokiaľ by takéto vážne protiprávne konanie s priamym dosahom na ústavné práva účastníkov súdnych konaní zostalo bez potrestania, iba by to posilnilo skeptický postoj občanov k justícii, a čo je ešte vážnejšie, priamo by sa podieľalo na rozklade jedného zo základných pilierov demokratického štátu...“

3. Navrhovateľka ústavnému súdu (ako súdu disciplinárnemu) navrhla, aby po vykonanom dokazovaní vyniesol rozhodnutie, „ktorým uzná JUDr. Štefana Harabina, sudcu a predsedu najvyššieho súdu, za vinného zo závažného disciplinárneho previnenia podľa § 116 ods. 2 písm. c) zákona o sudcoch a príseďiacich ako aj zo závažného disciplinárneho previnenia nezlučiteľného s funkciou sudcu podľa § 116 ods. 3 písm. b), d) a e) zákona o sudcoch a príseďiacich“, a za toto disciplinárne previnenie mu uloží «podľa § 117 ods. 7 zákona o sudcoch a príseďiacich disciplinárne opatrenie „odvolanie z funkcie sudcu“ za závažné disciplinárne previnenie nezlučiteľné s funkciou sudcu (spáchanie závažného disciplinárneho previnenia napriek tomu, že už mu bolo za závažné disciplinárne

previnenie uložené disciplinárne opatrenie, keďže uznesením ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 92/2011-173 zo dňa 29. júna 2011 bol JUDr. Štefan Harabin uznaný za vinného zo závažného disciplinárneho previnenia podľa § 116 ods. 2 písm. c) zákona o sudcoch a príseďiacich; opakované porušenie povinností pri výkone štátnej správy súdu podľa osobitného predpisu (§ 42 zákona o súdoch), pokračovanie v porušovaní povinností súdneho funkcionára napriek výzve na jeho odstránenie alebo také porušenie povinností súdneho funkcionára, ktoré vážne ohrozuje dôveryhodnosť a chod súdnictva, pretože vzhľadom na povahu porušenej povinnosti, spôsob konania, mieru zavinenia, opakovanie alebo iné priťažujúce okolnosti je takéto konanie nezlučiteľné s funkciou sudcu; porušenie zákonných podmienok náhodného pridelovania vecí senátom a sudcom a súdnym úradníkom a náhodného prerozdeľovania už pridelených vecí).».

4. Navrhovateľka tiež požiadala o prerokovanie tohto návrhu bez meškania, považujúc predmetný návrh za naliehavú vec. Zároveň podala (i) návrh na spojenie disciplinárnych konaní vedených proti predsedovi najvyššieho súdu, t. j. tejto veci s vecou vedenou pod sp. zn. PL. ÚS 93/2011 a (ii) návrh na dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu JUDr. Štefanovi Harabinovi.

Návrh na spojenie disciplinárnych konaní [bod 6(i)] odôvodnila navrhovateľka takto: „... žiadam, aby ústavný súd ako disciplinárny súd spojil konanie o návrhu na začatie disciplinárneho konania proti predsedovi najvyššieho súdu... vedené pod sp. zn. PL. ÚS 93/2011 a konanie o tomto novom návrhu na začatie disciplinárneho konania proti predsedovi najvyššieho súdu na spoločné konanie a viedol ich pod sp. zn. PL. ÚS 93/2011.

Spojenie označených konaní do jedného disciplinárneho konania navrhujem ako z dôvodu ich vecnej súvislosti, keďže v oboch disciplinárnych návrhoch ide o podozrenie z porušovania povinností orgánu riadenia a správy súdu pri tvorbe a zmenách rozvrhu práce najvyššieho súdu a s tým súvisiaceho porušovania pravidla náhodného pridelovania vecí, tak aj v záujme hospodárnosti, efektívnosti a primeranosti.“

Návrh na dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu JUDr. Štefanovi Harabinovi [bod 6(ii)] odôvodnila po odcitovaní príslušných zákonných ustanovení navrhovateľka

takto: „Mám za to, že podaný návrh na začatie disciplinárneho konania proti predsedovi najvyššieho súdu..., v ktorom ako disciplinárne opatrenie navrhujem odvolanie z funkcie sudcu, dostatočne odôvodňuje návrh na dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu JUDr. Štefanovi Harabinovi a zároveň sú naplnené zákonné dôvody na vydanie rozhodnutia o dočasnom pozastavení výkonu funkcie sudcu najvyššieho súdu JUDr. Štefana Harabina. Dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu JUDr. Štefana Harabina navrhujem až do právoplatného skončenia disciplinárneho konania a prípadne naň nadväzujúceho rozhodnutia prezidenta Slovenskej republiky o odvolaní z funkcie sudcu.“

5. K návrhu sa vyjadril predseda najvyššieho súdu, a to podaniami z 1. decembra 2011, 16. januára 2012 a 15. februára 2012. V podstatnom najskôr namietal aktívnu legitimáciu navrhovateľky a porušenie práva na účinný opravný prostriedok. K aktívnej legitimácii navrhovateľky uviedol: „Zo žiadneho ustanovenia Ústavy... či zákona... nevyplýva oprávnenie ministra na kontrolu činnosti predsedu Najvyššieho súdu... a z toho vyplývajú - ani na vyvodzovanie zodpovednosti podaním návrhu na začatie disciplinárneho konania. Hoci podľa zákona o sudcoch a prísediacich... minister môže podať disciplinárny návrh voči sudcovi..., z toho však nemožno vyvodiť oprávnenie podať taký návrh aj voči predsedovi Najvyššieho súdu... pre aktivity súvisiace výlučne s činnosťou predsedu tohto súdu... Výklad a aplikácia uvedených zákonov ministerkou spravodlivosti, vrátane zmien privedených ostatnými novelami statusových zákonov, svedčí o vedomom oslabovaní nezávislosti súdnictva v Slovenskej republike vytváraním nadradeného postavenia pre ministerku a ministerstvo voči predsedovi Najvyššieho súdu... a súdom, teda o vytváraní vzťahu podradenosti aj Najvyššieho súdu... ministerke spravodlivosti... Takéto aktivity sú však vo svojej podstate protiústavné.“ K namietanému porušeniu práva na účinný opravný prostriedok po odcitovaní čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 136 ods. 3 ústavy a s poukazom na zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch“) predseda najvyššieho súdu uviedol: „Pozitívny záväzok štátu podľa čl. 13 Dohovoru Slovenská republika nespĺňa, pokiaľ ide o disciplinárne konanie proti predsedovi Najvyššieho súdu... Podľa zákona o Ústavnom súde... na disciplinárne konanie voči predsedovi Najvyššieho súdu sa primerane použije osobitný predpis. Týmto osobitným

predpisom je zákon... o sudcoch... Zákon o sudcoch upravuje disciplinárne konanie voči sudcom ako konanie dvojstupňové... Toto nerovné (až diskriminačné) postavenie mám napriek tomu, že aj Ústavný súd... je povinný aplikovať zásadu, že medzinárodné zmluvy (dohody) o ľudských právach a základných slobodách majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky bez obmedzení, vždy (čl. 7 ods. 5 Ústavy...). Nedostatky slovenskej zákonnej úpravy nesmú vyznieť v neprospech dotknutej osoby ani vtedy, ak náprava vyžaduje legislatívne zmeny.“ Vzhľadom na uvedené predseda najvyššieho súdu navrhol, aby ústavný súd návrh navrhovateľky neprijal na ďalšie konanie, resp. aby návrh odmietol ako podaný zjavne neoprávnenou osobou. Následne sa predseda najvyššieho súdu vyjadril k jednotlivým skutkom uvedeným v bodoch 1 až 6 návrhu:

Ku skutku uvedenému v bode 1 uviedol: «V tomto bode ministerka spravodlivosti... zavádzajúco a nepravdivo uvádza, že opatrenia predsedu NS boli vydané v súvislosti s vecou I MOBdoV722/2008. Tieto opatrenia neboli vydané so zameraním obsadenia päťčlenného senátu v konkrétnej veci, ale tieto opatrenia sa týkali všetkých vecí, ktoré v tom čase neboli rozhodnuté v päťčlennom senáte. Takéto opatrenia boli bežne robené aj v minulosti a to či už JUDr. K., JUDr. M., JUDr. Š. Vtedy platná právna úprava to jednoducho umožňovala a to jednoznačne potvrdzovala aj judikatúra ústavného súdu. Až následne ústavný súd a to napr. vo vyššie uvedenej veci (konkretizovaný nižšie) zmenil svoju doterajšiu judikatúru pričom predpokladáme, že v tejto praxi ústavný súd pokračovať nebude.

Najvyšší súd... rešpektuje nález Ústavného súdu... vo veci obchodnej spoločnosti T. z 18. októbra 2011, sp. zn. III. ÚS 212/2011, zároveň však poukazuje na niektoré nepravdivé a zavádzajúce skutočnosti, aj na chyby, ktoré premietol senát ústavného súdu do svojho nálezu.

Predovšetkým je aktuálne konštatovať, že senát III. ÚS rozhodol v predmetnej veci v rovnakom zložení senátu o identickej sťažnosti spoločnosti T... už 13. apríla 2011, č. k. III. ÚS 390/2010-83 diametrálne odlišne od svojho rozhodnutia z 18. októbra 2011, konkrétne tak, že „základné právo uvedenej spoločnosti, nebyť odňatý zákonnému sudcovi zaručené čl. 48 ods. 1 Ústavy... a čl. 38 ods. 1 Listiny... a jej právo na prejednanie veci súdom zriadeným zákonom zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru... v konaní vedenom pred Najvyšším

súdom... pod sp. zn. I MOBdo V 22/2008 opatrením predsedu Najvyššieho súdu... č. Spr 162/2009-20 z 24. septembra 2009 o zmene rozvrhu práce Najvyššieho súdu... na rok 2009 a opatrením predsedu Najvyššieho súdu... č. Spr 101/2010-13 a Spr 1321/2009 z 3. augusta 2010 o zmene rozvrhu práce Najvyššieho súdu... na rok 2010 porušené neboli.“

Ako z vyššie uvedeného vyplýva, Ústavný súd nálezom z 18. októbra 2011, č. k. III. ÚS 212/2011-140 v rovnako zloženom senáte o identickej sťažnosti tej istej obchodnej spoločnosti rozhodol, že „Základné právo obchodnej spoločnosti T... na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy..., základné právo nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy... a podľa čl. 38 ods. 1 Listiny... a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... rozsudkom Najvyššieho súdu... sp. zn. I MOBdo V 22/2008 z 30. novembra 2010 porušené boli.“

Zrušil citovaný rozsudok najvyššieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodol aj o trovách konania.

Rozhodnutie Ústavného súdu... z 18. októbra 2011, sp. zn. III. ÚS 212/2011 vyvoláva vážne znepokojenie, lebo oddeľuje „konanie“ od „rozhodnutia“ v situácii, keď ruší výsledok konania, t. j. rozsudok pre údajné chyby konania, ktoré rozsudku predchádzalo, ale o samotnom konaní vyslovil, že bolo zákonné - keďže z podnetu sťažnosti práve na toto konanie nálezom z 13. apríla 2011, sp. zn. III. ÚS 390/2010 vyslovil (rozhodol), že ústavné práva sťažovateľa porušené neboli.

Odjakživa pritom platí zásada, že nezákonnosť konania znamená aj nezákonnosť jeho výsledku a túto nezákonnosť nemôže sanovať samotné rozhodnutie a pokiaľ je konanie zákonné, rozhodnutie môže byť zrušené len z prípadne iných chýb, než chýb zákonného konania, ktoré mu predchádzalo.

Na uvedenom nič nemôže meniť ani názor Ústavného súdu... vyjadrený na str. 11 odôvodnenia nálezu z 13. apríla 2011, sp. zn. III. ÚS 390/2010, že „Až po rozhodnutí vo veci samej možno jednoznačne zadefinovať, či konanie najvyššieho súdu bolo zaťažené vadou významnou z hľadiska základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny, pretože až vtedy sa stáva nespochybniteľným a definitívnym zodpovedanie otázky, či meritórne rozhodnutie ovplyvňujúce hmotnoprávne postavenie jeho účastníkov bolo výsledkom konania a rozhodovania sudcu alebo sudcov ako členov senátu) ustanoveného pre rozhodnutie prípadným nezákonným opatrením predsedu najvyššieho

súdu o zmene rozvrhu práce najvyššieho súdu, a v akej miere sa prípadne taký sudca na konaní a rozhodovaní vecí podieľal.“ Z takto vyjadreného názoru totiž vyplýva, že ak by strany boli s výsledkom (rozhodnutím) spokojné, konanie, ktoré rozhodnutiu predchádzalo by bolo bezchybné a zákonné, aj keby konal a rozhodoval senát v nezákonnom zložení, resp. keby rozhodoval nepríslušný súd.

Ústavný súd... na str. 48 predmetného nálezu tvrdí, že všetci sudcovia, ktorí opatrením predsedu Najvyššieho súdu... boli vyradení z päťčlenného senátu zostali aj po účinnosti zmien rozvrhu práce v obchodnoprávnom kolégiu. Toto tvrdenie Ústavného súdu SR je zavádzajúce a odporuje pravde, totiž pôvodná členka senátu JUDr. Z. Ď. opatrením predsedu Najvyššieho súdu... R z 24. septembra 209 Spr 162/2009-20 bola preradená do správneho kolégia Najvyššieho súdu... a do tohto kolégia je zaradená doposiaľ. Teda uvedená sudkyňa nemohla rozhodovať v kauze T., pretože táto napadla do obchodnoprávneho kolégia, v ktorom kolégiu sudkyňa JUDr. Z. Ď. v čase rozhodovania v tejto kauze už nepôsobila. Tieto skutočnosti si Ústavný súd... bez problémov mohol zistiť zo spisu i z webovej stránky NS SR.

Ústavný súd... mylne uvádza na str. 48 nálezu, že k zmene v zložení päťčlenného senátu nedošlo zo zákonom predpokladaných dôvodov. Podľa zákona žiadne ustanovenie takejto zmeny nezakazovalo a tomu zodpovedala aj doterajšia prax Ústavného súdu... vo viacerých rozhodnutiach posledne i uznesením Ústavného súdu SR z 24. augusta 2011 č. k. I. ÚS 308/2011-24. Pravidlo o zákaze zmeny personálneho obsadenia senátu vo veciach už pridelených na prejednanie bolo zavedené až zák. č. 33/2011 Z. z. s účinnosťou až od 1. mája 2011, teda toto pravidlo do právneho poriadku SR sa dostalo dávno potom, čo boli vydané spomínané opatrenia predsedu Najvyššieho súdu... Ide o zapracovanie nového ustanovenia - § 51a do zákona... o súdoch..., konkrétne o § 51a ods. 3, podľa ktorého „zmenami v rozvrhu práce sa nesmie zmeniť personálne obsadenie senátu vo veciach už pridelených na prejednanie a rozhodnutie; to neplatí, ak bol člen senátu preložený na iný súd, dočasne pridelený na iný súd, dočasne pridelený na výkon funkcie predsedu súdu, ak má dočasne pozastavený výkon funkcie sudcu, ak má prerušený výkon funkcie sudcu, ak vykonáva stáž alebo ak mu zanikla funkcia sudcu.“

Samotná skutočnosť zapracovania citovaného ustanovenia do zákona o súdoch znamená, že skoršia zákonná úprava tejto otázky umožňovala aj taký výklad, aký bol použitý

pri predmetných opatreniach predsedu Najvyššieho súdu... a teda ním zvolený postup bol konformný s vtedy platným a účinným zákonom, premietnutým do Rozvrhu práce Najvyššieho súdu... Zrejme preto Ústavný súd... žiadne z opatrení predsedu Najvyššieho súdu SR nezrušil a vo všetkých veciach sa podľa nich postupuje. Len v mediálnej kauze T. Ústavný súd... spochybnil zloženie päťčlenného senátu, pričom ale opatrenia predsedu Najvyššieho súdu... naďalej ponechal v platnosti a vec vrátil - nesporne takto ustanovenému senátu - na ďalšie konanie, t. j. na opätovné prerokovanie veci a rozhodnutie (čl. 127 ods. 2, veta tretia Ústavy SR).

Pokiaľ Ústavný súd... vytyka Najvyššiemu súdu..., že nezohľadnil skutočnosť, že nižšie súdy nezistili náležité skutkový stav toto konštatovanie Ústavného súdu... tiež nie je pravdivé, pretože dovolací súd - Najvyšší súd... rozsudky nižších súdov v prevažnej časti zrušil práve z dôvodu, že skutkový stav vo veci náležité zistený nebol.

Ústavný súd o sťažnosti pre porušenie práva na zákonného sudcu rozhodoval aj 24. augusta 2011 vo veci č. k. I. ÚS 308/2011-24. Rozhodol uznesením tak, že sťažnosť spoločnosti P. a. s. odmietol. V odôvodnení uznesenia, v relevantnej časti, t. j. k namietanému porušeniu základného práva na zákonného sudcu, najmä uviedol (strany 23 až 25 rozhodnutia): „Sťažovateľka ďalej namietala porušenie svojho práva na zákonného sudcu zaručeného čl. 48 ods. 1 Ústavy..., ktoré mal spôsobiť Najvyšší súd... tým, že v priebehu konania o dovolaní došlo bez predchádzajúceho upozornenia či následného oznámenia a dokonca aj príslušného záznamu v evidenčných pomôckach k zmene senátu rozhodujúceho o dovolaní.

V rámci predbežného prerokovania tejto sťažnosti, ústavný súd požiadal o stanovisko predsedu Najvyššieho súdu k predmetnému tvrdeniu sťažovateľky. Predseda Najvyššieho súdu v liste č. KP 4/2011-47 z 23. mája 2011 podrobne uviedol spôsob pridelenia veci do senátu 1 Cdo (išlo o vec sp. zn. 1 Cdo 103/2008), zloženie tohto senátu stanovené Rozvrhom práce Najvyššieho súdu... na rok 2008 č. Spr 718/07 a Opatrením č. Spr 718/07-34 z 1. júla 2008 o zmene Rozvrhu práce Najvyššieho súdu... na rok 2008. Ďalej poukázal na Rozvrh práce na rok 2010, č. Spr 1321/2009 (uverejnený na internetovej stránke Najvyššieho súdu... Dokumenty“), zloženie senátu 4 C a boli konkretizované senáty a osoby, ktoré vybavila veci, ktoré boli pridelené a nevybavené do 31. decembra 2009, vrátane veci sp. zn. 1 Cdo 103/2008 a konštatoval: K zmene senátu došlo v súlade s rozvrhom práce

Najvyššieho súdu a tiež v zmysle zásady rýchlosti a hospodárnosti súdneho konania, keďže sudcovia zaradení od 1. januára 2010 do nových senátov mali veci, ktoré im boli pridelené v pôvodných senátoch už naštudované a bolo by v rozpore s touto zásadou prideliť vec inému sudcovi spravodajcovi na nové naštudovanie...

Spôsob pridelovania vecí podľa predmetu konania jednotlivým senátom, samosudcom, súdnym úradníkom a notárom je vykonávaný v zmysle § 50 a § 51 zákona... o súdoch... v súlade s „Rozvrhom práce“ príslušného súdu vydaným podľa § 52 zákona o súdoch. Problematikou (právnou úpravou) zákonného sudcu (okrem ustanovenia zákona o súdoch § 3 ods. 3) sa zaoberá na najvyššom súde aj rokovací poriadok „Najvyššieho súdu...“ (sp. zn. Pls 1/06), podľa ktorého (čl. 38 ods. 1) zákonným sudcom na najvyššom súde je sudca „ktorý vykonáva funkciu sudcu a je určený rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci“. Podľa odseku 2 citovaného rokovacieho poriadku „v rámci senátu, ktorý má podľa rozvrhu práce určitú vec prejednať a rozhodnúť, je zákonným sudcom každý člen tohto senátu“. Podľa odseku 3 citovaného rokovacieho poriadku „namiesto sudcu, ktorý bol v určitej veci pôvodne zákonným sudcom, ale vyskytla sa u neho skutočnosť, ktorá podľa osobitného predpisu alebo rozvrhu práce vylučuje možnosť prejednávania a rozhodnutia veci týmto sudcom, je zákonným sudcom sudca určený v súlade s ustanoveniami rozvrhu práce, ktoré upravujú postup v prípade výskytu takej skutočnosti“. Podľa odseku 4 citovaného rokovacieho poriadku „zmenu v osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade s rozvrhom práce“.

Po oboznámení sa s príslušnými ustanoveniami príslušného rozvrhu práce najvyššieho súdu vydaným opatrením predsedu najvyššieho súdu zo 14. decembra 2009 pod sp. zn. Spr 1321/2009, a tiež s prihliadnutím na stanovisko vyššie uvedené Ústavný súd... konštatuje, že postupom Najvyššieho súdu... pri pridelení dovolania sťažovateľky nemohlo dôjsť a ani nedošlo k porušeniu sťažovateľkou označeného základného práva na zákonného sudcu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.“

Zarážajúce je, že účastníci konania v priebehu dovolacieho konania na Najvyššom súde... vo veci sp. zn. 1 MObdV 22/2008 vôbec nevyužili možnosť namietať zloženie senátu z dôvodu, že je porušené ich právo na zákonného sudcu. Pritom zloženie päťčlenného

senátu bolo účastníkom známe už niekoľko mesiacov pred rozhodnutím vo veci a to z oficiálnej internetovej stránky súdu, ako aj z úradnej tabule Najvyššieho súdu..., navyše dovolací súd odročil vyhlásenie rozsudku na ďalší termín, takže účastníci mali dostatok času túto námietku uplatniť v dovolacom konaní. Ak tak neurobili potom je neprípustné túto námietku vzniesť až pred Ústavným súdom... Tento názor vyplýva z uznesenia Ústavného súdu SR z 18. júna 2003, sp. zn. I. ÚS 126/03 vo veci sťažnosti U., a. s. pre porušenie čl. 48 ods. 1 Ústavy... a čl. 6 ods. 1 Dohovoru... zmenou Rozvrhu práce Najvyššieho súdu... na rok 2003 č. Spr 187/02-3 z 18. februára 2003 a uznesením Najvyššieho súdu... sp. zn. MObdo V 8/2002 z 27. februára 2003. Ústavný súd uvedeným uznesením sp. zn. I. ÚS 126/03 sťažnosť U., a. s. odmietol pre neprípustnosť. V odôvodnení rozhodnutia okrem iného uviedol:

„Sťažovateľka požaduje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutím vydaným podpredsedom najvyššieho súdu 18. februára 2003 tým, že zmenil zloženie senátu najvyššieho súdu určeného podľa rozvrhu práce platného na rok 2002 na konanie a rozhodovanie o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) v právnej veci vedenej na Najvyššom súde... od 20. decembra 2002 pod sp. zn. M Obdo V 8/2002, a to po začatí konania. Rozhodnutie podpredsedu najvyššieho súdu považuje sťažovateľka za bezprecedentné hrubé porušenie ústavného princípu vyjadreného v čl. 48 ods. 1 Ústavy..., podľa ktorého nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Zároveň je tým porušené aj právo na spravodlivé súdne konanie, tak ako vyplýva z čl. 6 ods. 1 dohovoru.“

Ústavný súd... odmietnutie sťažnosti (a tým aj odmietnutie vyššie uvedených argumentov) odôvodnil v podstate tým, že

„Za situácie, keď podľa presvedčenia sťažovateľky v dôsledku zmeny rozvrhu práce vydanej podpredsedom najvyššieho súdu (za situácie, keď nebol post predsedu najvyššieho súdu obsadený) zasadať v päťčlennom senáte najvyššieho súdu dvaja sudcovia, ktorých nemožno považovať za zákonných sudcov, a preto ani za nestranných sudcov z objektívneho hľadiska, má sťažovateľka postupovať v zmysle § 15 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, teda namietat' skutočnosti, pre ktoré považuje ňou označených sudcov - členov senátu za

vylúčených. V zmysle § 16 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku o tom, či sú namietaní sudcovia - členovia senátu vylúčení, rozhodne bez zbytočného odkladu iný senát najvyššieho súdu. Sťažovateľka, hoci od 18. februára 2003 mala vedomosť o zmene zloženia senátu, doteraz návrh na vylúčenie ňou namietaných sudcov nepodala (*mutatis mutandis* I. ÚS 89/03).

Vzhľadom na subsidiárnu povahu ochrany základných práv zo strany ústavného súdu sa sťažovateľka má ochrany svojho základného práva domáhať predovšetkým na všeobecnom súde.

Treba poukázať ešte na skutočnosť, že sťažovateľka neuviedla nijaké dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré by mohol Ústavný súd... zohľadniť, a tak napriek nevyužitiu účinných právnych prostriedkov sťažnosť prijať.“

V predmetnom prípade, t. j. o sťažnosti spoločnosti T... miesto toho, aby Ústavný súd... sťažnosť odmietol pre nevyužitie základného práva T... domáhať sa primárnej ochrany na všeobecnom súde - rozhodol o merite sťažnosti ten istý senát dvakrát - a to diametrálne odlišnými nálezmi - III. ÚS 390/2010 z 13. apríla 2011, resp. III. ÚS 212/2011 z 18. októbra 2011 a v prípade rozhodnutia 18. októbra 2011 - aj odlišne aj od skorších rozhodnutí Ústavného súdu... o obsahovo rovnakých sťažnostiach.»

Ku skutku uvedenému v bode 2 uviedol: «Ústavný súd... 9. júna 2011 v senáte zloženom z predsedu senátu doc. JUDr. Ladislava Orosza, CSc. a sudcov JUDr. Ľudmily Gajdošíkovej, CSc. a JUDr. Jána Lubyho vydal nález pod sp. zn. IV. ÚS 116/2011, v ktorom vyslovil, že základné právo JUDr. T. P. nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa § 48 ods. 1 Ústavy... postupom Najvyššieho súdu... konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 47/2010 a jeho uznesením z 8. 12. 2010 porušené bolo a súčasne uvedené uznesenie zrušil a vec vrátil Najvyššiemu súdu... na ďalšie konanie.

Z právnych záverov vyslovených ústavným súdom v odôvodnení nálezu vyplýva, že v posudzovanej veci vytvorením senátu 7C, hoci za účasti sudkyne, ktorej bola vec sťažovateľky pôvodne pridelená v súlade s rozvrhom práce a spôsobom upraveným zákonom o súdoch, došlo k zmene zákonného sudcu, lebo v novovytvorenom senáte sú dvaja noví sudcovia. Vytvorenie senátu 7C treba považovať za prípad uvedený v § 51 ods. 4 písm. b) zákona č. 757/2004 Z. z., t. j. za zmenu v obsadení súdu sudcami, a preto prerozdelenie

už pridelených vecí sa musí vykonať náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom. Vo veci sťažovateľky koná a rozhoduje nový senát, ktorého však zloženie nezodpovedá požiadavkám kladeným zákonom na zákonného sudcu (zákonných sudcov). Zákon č. 757/2004 Z. z. totiž v žiadnom prípade neumožňuje prerozdelenie už pridelených vecí, t. j. vecí pridelených síce sudkyňi spravodajkyňi, ale súčasne aj ostatným členom senátu 2C ako zákonným sudcom, novému senátu, ktorého členom je sudca, ktorému vec bola pôvodne pridelená, avšak ostatní členovia sa zmenili, iným spôsobom, než náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom. Uvedený postup považoval svojvoľný, a ako taký porušujúci čl. 48 ods. 1 Ústavy...

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto ústavného postavenia vyplýva, že úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha Ústavného súdu... sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch do týchto práv alebo slobôd rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. V nadväznosti na to nie je ústavný súd zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležité zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Ústavný inštitút zákonného sudcu je založený predovšetkým na zákonom určenej právomoci, ako aj vecnej a miestnej príslušnosti súdu. Okrem toho je potrebné vziať do úvahy rozvrh práce, ktorý určuje sudcu alebo senát príslušný na rozhodnutie konkrétneho prípadu (obdobne II. ÚS 47/99, I. ÚS 11/01, III. ÚS 285/2010).

Za zákonného sudcu treba považovať sudcu, ktorý spĺňa zákonom určené predpoklady na výkon tejto funkcie, bol natrvalo alebo dočasne pridelený na výkon funkcie k určitému súdu, jeho funkcia nezanikla a bol určený v súlade s rozvrhom práce súdu (napr. I. ÚS 239/04, II. ÚS 417/06, III. ÚS 285/2010).

Za zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy... teda zásadne treba považovať toho, kto bol určený na prerokovávanie veci v súlade s rozvrhom práce súdu. Ak však nastanú okolnosti odôvodňujúce presun takto pridelených vecí (resp. agendy) na iného sudcu pre dôvody uvedené v právnom predpise, tak aj sudcov, ktorým boli veci následne pridelené, treba takisto považovať za zákonných sudcov podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy... Postup predsedu súdu ako orgánu štátnej správy súdov, ktorý je v súlade s ustanoveniami právnych predpisov, nemožno preto bez ďalšieho hodnotiť ako porušenie základného práva účastníka súdneho konania podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy... (II. ÚS 87/01, II. ÚS 118/02 a II. ÚS 119/02, III. ÚS 90/02, III. ÚS 295/08).

Z citovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že pokiaľ k zmene v zložení senátu došlo na základe právnej úpravy regulujúcej organizáciu práce súdu je takýto postup zákonný a teda aj súladný s Ústavou... Ústavný súd... zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory predsedu súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov, teda zákona č. 757/2004 Z. z. viedli k rozhodnutiu, teda k prijatiu rozvrhu práce, resp. jeho zmeny.

Pri výklade, aký v uznesení sp. zn. IV ÚS. 116/2011 senát Ústavného súdu... zaujal, ide o interpeláciu zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch, ktorou nahradil všeobecný súd, čo je v rozpore čl. 124 Ústavy...

Uvedená vec bola 1. marca 2010 náhodným výberom a prostredníctvom technických a programových prostriedkov pridelená senátu 2 C v zložení JUDr. M. V. (predseda senátu), JUDr. J. K. a JUDr. O. T. (členovia senátu). Súčasne s pridelením veci sa určilo, že sudkyňou spravodajkyňou v tejto veci je JUDr. O. T. Opatrením predsedu Najvyššieho súdu... z 30. septembra 2010 Spr 101/2010-17 bol v rámci občianskoprávneho kolégia

najvyššieho súdu vytvorený nový senát 7 C v zložení JUDr. D. Š. (predsedníčka senátu), JUDr. M. S. a JUDr. O. T. (členovia senátu). Článok II ods. 11 rozvrhu práce Najvyššieho súdu... na rok 2010, č. Spr 1321/2009, stanovuje, že: „v prípade novovytvoreného senátu predseda Najvyššieho súdu... na návrh predsedu príslušného kolégia určí, ktoré konkrétne veci z existujúcich senátov prechádzajú do novovytvoreného senátu; pridelenie sa uskutoční pomocou technických a programových prostriedkov schválených ministerstvom, pokiaľ nie je v osobitnej časti ustanovené inak.“. V prípade novovytvoreného senátu 7 C predseda najvyššieho súdu na návrh občianskoprávneho kolégia a po prerokovaní v Sudcovskej rade Najvyššieho súdu... určil, že veci, ktoré boli sudcom nového senátu 7 C pridelené v ich pôvodných senátoch, a neboli vybavené do 30. septembra 2010, vybaví títo sudcovia v senátoch, do ktorých boli začlenení od 1. októbra 2010. V opatrení predsedu Najvyššieho súdu... z 30. septembra 2010 Spr 101/2010-17 je táto úprava zachytená v časti II - Občianskoprávne kolégium, v bode 10, ktorým sa zmenil rozvrh práce Najvyššieho súdu... tak, že v poznámke na strane 26 sa doplnil ôsmy až desiaty bod (opatrenie je zverejnené na internetovej stránke najvyššieho súdu www.nsud.sk v sekcii „Dokumenty“).

V danom prípade v rámci organizácie práce súdu došlo k vytvoreniu nového senátu zo sudcov, ktorí na súde pôsobili aj do uvedenej zmeny. Sudcovia zaradení do nového senátu 7 C mali preto veci, ktoré im boli pridelené v pôvodných senátoch. Nešlo teda o prípad upravený v § 51 ods. 4 písm. b) zákona č. 757/2004 Z. z., t. j. o zmenu v obsadení súdu sudcami, obsadenie súdu sudcami sa totiž nezmenilo. Predseda súdu v súlade s ustanovením § 51 ods. 7 zákona č. 757/2004 Z. z. vykonal zmenu v rozvrhu práce na rok 2010 opatrením z 30. septembra 2010 Spr 101/2010-17. Toto opatrenie vydal spôsobom určeným v rozvrhu práce na rok 2010, na základe návrhu občianskoprávneho kolégia a po prerokovaní v sudcovskej rade, v dôsledku čoho je vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí. Nemožno ho rozhodne považovať za zjavne arbitrárne a neodôvodnené.

Na tomto mieste je nevyhnutné upozorniť na to, že rovnakým spôsobom mali upravené zmeny v rozvrhu práce aj krajské sudy (ich rozvrhy práce sú verejne dostupné na internetovej stránke Ministerstva spravodlivosti...). Takmer identicky, v prípade zmeny v zložení senátu veci pridelené a nerozhodnuté dokončil sudca spravodajca v novom senáte. Až novela zákona č. 757/2004 Z. z. vykonaná zákonom č. 33/2011 Z. z. s účinnosťou od 1. 5. 2011 zakotvila v ustanovení § 51a ods.3 v rozvrhu práce zákaz zmeny personálneho

obsadenia senátu vo veciach už pridelených na prejednanie a rozhodnutie, s výnimkou ak bol člen senátu preložený na iný súd, dočasne pridelený na iný súd, dočasne pridelený na výkon funkcie predsedu súdu, ak má dočasne pozastavený výkon funkcie sudcu, ak má prerušený výkon funkcie sudcu, ak vykonáva stáž alebo ak mu zanikla funkcia sudcu. Aj z tejto legislatívnej zmeny vyplýva, že za zmenu v obsadení súdu sudcami nemožno považovať zmenu v personálnom obsadení senátu, resp. vytvorenie senátu sudcami, ktorí na danom súde už predtým pôsobili.

Rozhodnutie Ústavného súdu sp. zn. IV ÚS. 116/2011 na základe uvedených skutočností je preto svojvoľné rozhodnutie, kde svojvoľa je založená na odchýlení od vlastnej judikatúry Ústavného súdu..., keď v rozpore s ňou uskutočnil výklad zákona, napriek tomu, že interpretáciu uvedeného zákona uskutočnil najvyšší súd ako súd všeobecný. Napriek konštantnej judikatúre, v zmysle ktorej skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, ústavný súd v danej veci bez uvedenia dôvodu (teda bez argumentácie, prečo je aplikácia ustanovení § 51 zákona č. 757/2004 Z. z. a ich interpretácia obsiahnutá v opatrení predsedu súdu opatrením z 30. septembra 2010 Spr 101/2010-17 ústavného hľadiska neospravedliteľná a neudržateľná) len skonštatoval svojvoľu. Okrem toho uvedený názor senátu IV. ÚS je v príkrom rozpore s názorom vysloveným senátom I. ÚS vo veci sp. zn. I. ÚS 308/2011 24. 8. 2011, v ktorom riešil skutkovo aj právne obdobnú vec.»

Ku skutku uvedenému v bode 3 uviedol: «V súvislosti s vecou vedenou na Najvyššom súde... pod sp. zn. 2 Cdo 47/2010 sa predsedovi Najvyššieho súdu... vytýka, že v nadväznosti na nález Ústavného súdu... z 9. júna 2011 sp. zn. IV. ÚS 116/2011 vydal opatrenie č. 14 (Spr 887/2011), ktorým zmenil rozvrh práce tak, že uvedenú vec pridelil náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov schválených ministerstvom spravodlivosti len medzi dvoma senátmi, čo je v rozpore s § 51 ods. 4 a 5 zákona osudoch, pretože neexistovali zákonné dôvody pre náhodné prerozdelenie označenej veci zo senátu 2C, ktorému vec pôvodne napadla a v rozpore s § 3 ods. 3 a § 51a ods. 3 zákona o súdoch v znení od 1. mája 2011, pretože neexistovali zákonné dôvody pre zmenu v personálnom obsadení pôvodného senátu.

Treba súhlasiť s návrhom v tom smere, že neexistovali zákonné dôvody pre náhodné prerozdelenie označenej veci zo senátu 2C, pretože rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. IV ÚS. 116/2011, ktorý tento postup v danej veci výslovne uviedol, je svojvoľné a v príkrom rozpore s ustanovením § 51 ods. 4 písm. b) zákona o súdoch z dôvodov uvedených pod bodom 2/. Najvyšší súd v tomto konaní je však právnym názorom vysloveným v náleze viazaný (§ 56 ods. 6 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu... o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov), a preto musel predseda najvyššieho súdu vo veci konať a prideliť vec náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov schválených Ministerstvom spravodlivosti..., pretože to Ústavný súd... v náleze výslovne uložil.

Treba zdôrazniť, že citovaný nález je súčasne nejednoznačný a existujú problémy s jeho vykonateľnosťou. Do úvahy prichádza viacero alternatív riešení ďalšieho postupu (v náleze totiž nie je uvedené jasné a konkrétne riešenie na ďalší postup po prijatí nálezu, t. j. ako by sa malo naplniť základné právo na zákonného sudcu/sudcov v danej veci; v tomto smere nemá nález potrebnú inštruktívnosť a nie je ani daná istota, či následne nebude spochybnené to-ktoré prijaté riešenie).

Nález pripúšťa nasledovné spôsoby riešenia náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov schválených Ministerstvom spravodlivosti SR.

a) vec by sa pridělila senátu určenému náhodným výberom medzi senátom, v ktorom je sudca spravodajca s príslušnou vecou, a senátom, z ktorého sudca spravodajca odišiel, t. j. medzi dotknutými senátmi v aktuálnych zloženiach (v riešenej konkrétnej veci to bol senát 2 C v aktuálnom zložení a senát 7 C v aktuálnom zložení);

b) všetky veci, ktorých sa to týka, by sa prerozdělili náhodným výberom urobeným medzi tými aktuálnymi senátmi, v ktorých sa vtedy teraz tieto veci nachádzali;

c) všetky veci, ktorých sa to týka, by sa prerozdělili náhodným výberom medzi všetky senáty občianskoprávneho kolégia, t. j. aj medzi tie senáty, v ktorých sa žiadna takáto vec nenachádza.

Je bez akýchkoľvek pochybností, že vec 2 Cdo 47/2010 nemohla byť pridelená senátu 2C v zložení JUDr. V., JUDr. K. a JUDr. T., (teda v zložení senátu v čase nápadu veci), pretože § 51a ods. 3 zákona o sudcoch bol doplnený až novelou vykonanou zákonom č. 33/2011 Z. z. s účinnosťou od 1. mája 2011. Citované ustanovenie sa preto nemôže

vzťahovať na vec, ktorá napadla pred touto účinnosťou. Navyše takýto postup výslovne vylučuje nález Ústavného súdu... sp. zn. IV. ÚS 116/2011.

Návrh občianskoprávneho kolégia obsahoval riešenie pod bodom a), pričom bola zachovaná podmienka náhodného výberu v zmysle § 51 ods. 2 zákona o sudcoch. Tento návrh bol prerokovaný Sudcovskou radou Najvyššieho súdu... v súlade s ustanovením § 52 ods. 3 zákona o sudcoch.

Z uvedeného možno jednoznačne uzavrieť, že Opatrenie predsedu Najvyššieho súdu... Spr 101/2010-17, z 30. septembra 2010, (ako aj Opatrenie predsedu Najvyššieho súdu... č. 14 Spr 887/2011 z 19. septembra 2011) bolo v súlade s ustanovením § 51 zákona o sudcoch.»

Ku skutku uvedenému v bode 4 uviedol: „... tu zjavne ministerka spravodlivosti zamlčala fakt, že Najvyšší súd... v súčasnosti podpredsedu nemá a v takom prípade právna úprava umožňuje, aby predseda Najvyššieho súdu... poveril svojim zastupovaním po dobu svojej neprítomnosti predsedov kolégií prípadne ďalších sudcov Najvyššieho súdu... Tiež nejde o novú prax a takto postupovali aj predchodcovia súčasného predsedu Najvyššieho súdu...“.

Ku skutku uvedenému v bode 5 uviedol: „Porušenie povinnosti vyvolané so skutku uvedeného pod bodom 5/ nemá oporu v zákone. K porušeniu povinností vyplývajúcich s prijímaním zmien rozvrhu práce platného na daný kalendárny rok by mohlo dôjsť až vydaním konkrétneho opatrenia po 1. 5. 2011, ktoré by bolo v rozpore s § 51a ods. 3 zákona o sudcoch. V danom prípade však skutok neobsahuje údaj o takomto konaní.“

Ku skutku uvedenému v bode 6 uviedol: „Ustanovenie § 51 zákona o súdoch upravuje spôsob pridelovania vecí podľa rozvrhu práce tak, že veci určené podľa predmetu konania sa v súlade s rozvrhom práce pridelujú jednotlivým senátom, samosudcom a súdnym úradníkom náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom tak, aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí. Splnenie podmienky náhodného výberu zákon spája

s možnosťou pridelenia veci jednému z aspoň dvoch senátov, samosudcov alebo súdnych úradníkov.

Súčasne však zákon o súdoch v treťom odseku uvedeného ustanovenia upravuje celý rad výnimiek, kedy sa spôsob pridelenia veci náhodným výberom nepoužije a veci sa pridelujú v súlade s rozvrhom práce spôsobom určeným v rozvrhu práce tak, aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí. Tak tomu je v prípadoch rozhodovania o ustanovení obhajcu, o príkaze na zatknutie, o väzbe, o príkaze na domovú prehliadku, o príkaze na odpočívanie a záznam telekomunikačných činností, o príkaze na vyhotovovanie obrazových, zvukových alebo iných záznamov, o príkaze na vyšetrovanie duševného stavu, o súhlase na použitie informačno-technických prostriedkov, o predbežnom opatrení podľa osobitného zákona a v ďalších prípadoch ustanovených osobitným zákonom. Výnimky sa teda týkajú zabezpečovacích prostriedkov pre účely trestného konania, prostriedkov na dočasnú úpravu pomerov účastníkov v civilnom procese a tretiu skupinu výnimiek predstavujú bližšie nešpecifikované prípady ustanovené osobitným predpisom. Pre všetky výnimky je spoločné osobitný charakter predmetu konania a potreba pohotového a urýchleného rozhodnutia. Zákonodarca treťou skupinou výnimiek výslovne ponechal možnosť subjektu oprávnenému, teda predsedovi súdu, aby operatívne v prípade potreby, určité veci, pridelil odchylným spôsobom ako náhodným výberom .

Občiansky súdny poriadok v § 10 a nasl. určuje funkčnú príslušnosť Najvyššieho súdu... Najvyšší súd... je príslušný na rozhodovanie o odvolaniach proti rozhodnutiam krajských súdov ako súdov prvého stupňa (§ 10 ods. 2 O. s. p.), na rozhodovanie o dovolaniach proti rozhodnutiam krajských súdov ako súdov odvolacích (§ 10a ods. 1 O. s. p.), na rozhodovanie o dovolaniach proti rozhodnutiam Najvyššieho súdu... ako súdu odvolacieho (§ 10a ods. 2 O. s. p.), na rozhodovanie o mimoriadnych dovolaniach proti rozhodnutiam súdov a napokon na rozhodovanie o mimoriadnych dovolaniach proti rozhodnutiam Najvyššieho súdu... ako odvolacieho súdu (§ 10a ods. 4 O. s. p.).

Rozhodovanie v päťčlenných senátoch občianskoprávneho kolégia vedených v registroch Cdo-V, MCdoo-V, Uro-V a MUro-V je rozhodovaním o podaniach proti rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktoré podľa obsahu sú opravnými prostriedkami , ktoré avšak zákon (občiansky súdny poriadok) nepripúšťa, ani ich neupravuje. Rozhodovacia činnosť najvyššieho súdu v občianskoprávnom kolégiu je zameraná takmer výlučne na

rozhodovanie o mimoriadnych opravných prostriedkoch proti právoplatným rozhodnutiam súdov nižších stupňov. Ďalší opravný prostriedok proti rozhodnutiam dovolacích senátov prípustný nie je. Prax však prináša neustále podania nespokojných účastníkov, smerujúcich proti týmto rozhodnutiam, o ktorých treba rozhodnúť. Preto musí byť zriadený senát, ktorý o takýchto podaniach rozhodne. Výlučne ide o rozhodnutia, ktorými sa konanie zastavuje pre nedostatok podmienok funkčnej príslušnosti. (§ 104 ods. 1 O. s. p. v spojení s 243c O. s. p.). S poukazom na ustanovenie § 14 ods. 2 O. s. p. personálne obsadenie tohto senátu musí zahŕňať všetkých sudcov kolégia. Takto bol upravený rozvrh práce od účinnosti zákona o súdoch v nezmenenej podobe. Podstatné a rozhodujúce je, že veci boli a sú pridelené v súlade s rozvrhom práce spôsobom určeným v rozvrhu práce tak, aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí.

Primerane to platí aj vo vzťahu k trestnoprávnemu kolégiu, pokiaľ ide o rozhodovanie vo veciach vedených v registri Tdo V.

Okrem toho, pokiaľ ide o bod 6/ bolo potrebné zvážiť personálne možnosti Najvyššieho súdu..., zaťaženosť jednotlivých sudcov a jednotlivých senátov, preto zriadenie ďalších päťčlenných senátov nebolo možné vykonať zo dňa na deň a z ich zriadením už počítá Rozvrh práce na rok 2012.“

Predseda najvyššieho súdu v rámci svojho vyjadrenia poukázal tiež na – z jeho strany – nedostatok zavinenia a z formálnoprávneho hľadiska aj na premlčanie navrhovateľkou iniciovaného disciplinárneho stíhania.

Na základe uvedeného predseda najvyššieho súdu žiadal ústavný súd (ak nedospeje k odmietnutiu návrhu alebo zastaveniu konania), aby vo veci návrhu rozhodol tak, „že JUDr. Štefan Harabin, predseda Najvyššieho súdu... sa, podľa § 129 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

oslobodzuje

spod návrhu na začatie disciplinárneho konania, ktorý podala ministerka spravodlivosti... 28. novembra 2011, pod č. 26319/2011-150, vo veci závažného disciplinárneho previnenia podľa § 116 ods. 2 písm. c) zákona o sudcoch a prísediacich,

ako aj závažného disciplinárneho previnenia nezlučiteľného s funkciou sudcu podľa § 116 ods. 3 písm. b), d), e) zákona o sudcoch a príseďiacich,

lebo

sudca sa disciplinárneho previnenia nedopustil, (pretože konaním uvedeným v návrhu na začatie disciplinárneho konania nedošlo k naplneniu zákonných znakov disciplinárneho previnenia podľa § 116 zákona o sudcoch a príseďiacich);

alternatívne navrhujem, aby bolo disciplinárne konanie prerušené a v konaní sa ev. pokračovalo až po rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva o mojej sťažnosti vedenej na označenom súde pod č. 58688/11“.

V závere svojho vyjadrenia predseda najvyššieho súdu podrobil kritike časť rozhodnutia ústavného súdu (predchádzajúceho tomuto rozhodnutiu) č. k. PL. ÚS 116/2011-44 zo 14. decembra 2011, v ktorej bolo inter alia rozhodnuté o jeho námietke zaujatosti voči sudcom Sergejovi Kohutovi a Ladislavovi Oroszovi tak, že návrh bol zamietnutý. Poukázal na skutočnosť, že uvedení sudcovia mali byť v tejto veci tiež vylúčení, resp. že v prípade rovnosti hlasov nerozhodoval hlas predsedajúceho tak, ako uvádza zákon (§ 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Opakovane preto navrhol, aby aj títo sudcovia boli vylúčení z výkonu funkcie sudcov v tomto konaní.

6. K vyjadreniu predsedu najvyššieho súdu zaujala stanovisko navrhovateľka, a to v podaní doručenom ústavnému súdu 12. marca 2012 faxom a 14. marca 2012 osobne. Navrhovateľka v podstatnom uviedla: «... Oprávnenie ministra spravodlivosti podať návrh na začatie disciplinárneho konania proti predsedovi najvyššieho súdu potvrdzuje ustálená judikatúra ústavného súdu (PL. ÚS 97/07, PL. ÚS 92/2011, PL. ÚS 93/2011). JUDr. Štefan Harabin v pozícii ministra spravodlivosti sám podal disciplinárny návrh proti predsedovi najvyššieho súdu JUDr. M. K. Javí sa, že účelová obrana v súčasnosti vedie JUDr. Štefana Harabina k popretiu oprávnenia ministra spravodlivosti iniciovať disciplinárne konanie proti predsedovi najvyššieho súdu.

JUDr. Štefan Harabin... namieta absenciu účinného opravného prostriedku pred vnútroštátnym orgánom v zmysle čl. 13 Dohovoru... Dôvodí, že ústavný súd pri

disciplinárnom konaní proti jeho osobe neuplatnil tie ustanovenia zákona o sudcoch a prísediacich, ktoré umožňujú dvojstupňové disciplinárne konanie proti predsedovi najvyššieho súdu.

Jednoinštančnosť disciplinárneho konania proti predsedovi najvyššieho súdu upravuje priamo Ústava... V zmysle hierarchie právnych noriem má ústava vždy prednosť pred zákonom. Právna úprava jednoinštančného disciplinárneho konania proti predsedovi najvyššieho súdu je v právnom poriadku Slovenskej republiky jednoznačná, nikdy nebola predmetom sporu.

Podľa ustálenej judikatúry... EŠLP... článok 13 Dohovoru zaručuje účinný prostriedok nápravy pred národným orgánom každému, koho práva a slobody priznané Dohovorom boli porušené. Článok 13 Dohovoru je však EŠLP interpretovaný tak, že je aplikovateľný iba v prípadoch a vo vzťahu k takým dôvodom sťažnosti, ktoré možno považovať za „hájiteľné“ v zmysle Dohovoru (vid' napr. Boyle a Rice v. Spojené kráľovstvo, rozsudok z 27. apríla 1988, ods. 52, alebo Powell a Rayner v. Spojené kráľovstvo, rozsudok z 21. februára 1990... EŠLP vo svojej judikatúre uvádza, že aplikácia článku 13 Dohovoru je samozrejme obmedzená v prípadoch, v ktorých sťažovateľ namieta porušenie práv priznaných Dohovorom najvyššou súdnou inštanciou vo vnútroštátnom právnom systéme (pozri mutatis mutandis Times Newspapers Ltd. a Andreu) Neil v. Spojené kráľovstvo, správa Komisie z 8. októbra 1991, alebo Crociani a ďalší v. Taliansko, rozhodnutie Komisie z 18. decembra 1980) a že neexistencia prostriedku nápravy proti rozhodnutiu ústavného súdu nevyvoláva otázku z hľadiska článku 13 Dohovoru (pozri Juričić v. Chorvátsko, rozsudok z 26. júla 2011, ods. 100, alebo Wendenburg a ďalší v. Nemecko, rozhodnutie zo 6. februára 2003).»

K vyjadreniu predsedu najvyššieho súdu k jednotlivým skutkom uvedeným v bode 1 až 6 navrhovateľka uviedla:

Ku skutku 1:

«Odpovede na námietky predsedu najvyššieho súdu obsiahnuté v tejto časti jeho vyjadrenia k disciplinárnemu návrhu podal už samotný ústavný súd v náleze sp. zn. III. ÚS 212/2011, keď uviedol, že „V okolnostiach predloženej veci vydaním označených

opatrení predsedu najvyššieho súdu došlo k zmene v obsadení senátu najvyššieho súdu v čase po pridelení veci na jej prerokovanie a rozhodnutie. V sťažovateľkinej veci konal senát v zložení, ktorú však podľa ústavného súdu nezodpovedal požiadavkám kladeným zákonom o súdoch na zákonného sudcu (zákonných sudcov). Predovšetkým je nevyhnutné konštatovať, že k zmene v obsadení senátu O-V najvyššieho súdu prerokovajúceho sťažovateľkinu vec nedošlo zo zákonom predpokladaných dôvodov. Zákon o súdoch totiž nepočíta so zmenou rozvrhu práce súdu z iných dôvodov, ako tých, ktoré sú uvedené v zákone, a to dokonca s takými dôsledkami, že aktom riadenia predsedu súdu vlastne dôjde k podstatnej zmene v obsadení senátu v už pridelennej veci. Takéto zmeny v rozvrhu práce by sa dali označiť prinajmenšom za účelové.

Vychádzajúc z obsahu základného práva na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 ústavy) a nadväzne na to zo základných zásad činnosti súdov ustanovených zákonom o súdoch, osobitne zohľadňujúc účel a zmysel zakotvenia zásady uvedenej v § 3 ods. 3 druhej vete zákona o súdoch, podľa ktorej ak rozhoduje súd v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte, je nevyhnutné konštatovať, že vydaním zmien a doplnkov v rozvrhu práce nemožno bez zákonom predpokladaných dôvodov meniť personálne zloženie senátov v už pridelených veciach. To by bolo v rozpore so zásadou pridelovania vecí sudcom podľa vopred daných pravidiel určených v rozvrhu práce tak, aby bol vylúčený svojvoľný a účelový výber sudcov.

Hoci pravidlo o zákaze zmeny personálneho obsadenia senátu vo veciach už pridelených na prejednanie a rozhodnutie bolo v zákone o sudcoch zavedené v § 51a ods. 3 až s účinnosťou od 1. mája 2011, toto pravidlo vyplývalo zo zásady vyjadrenej v § 3 ods. 3 zákona o súdoch, z podmienok vykonávania zmien v rozvrhu práce a napokon aj zo zmyslu a účelu základného práva na zákonného sudcu aj pred účinnosťou zákona č. 33/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 185/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Za senát zložený zo zákoných sudcov možno považovať len senát zložený zo sudcov príslušného súdu, ktorí tvorili tento senát v čase pridelenia veci. Ústavnej zásade neodňateľnosti zákonného sudcu, ktorá vyplýva zo základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, nezodpovedá prípad, ak zákonní sudcovia senátu, ktorému bola

vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie, boli zmenení bez splnenia zákonných predpokladov na vykonanie takýchto zmien neskoršie vydaným rozvrhom práce ako riadiacim aktom predsedu súdu (prípadne jeho zmenami a doplneniami). K zmene v zložení senátov vo veciach už pridelených na prerokovanie a rozhodnutie by malo dochádzať v zásade len výnimočne.

Zmenu v personálnom obsadení senátu najvyššieho súdu prejednávajúceho sťažovateľkinu vec opísaným zákonným pravidlám a záruke základného práva na zákonného sudcu nezodpovedali. Keďže postup nezákonných sudcov v konaní najvyššieho súdu mal reálny vplyv na rozhodnutie vo veci sťažovateľky (personálne preobsadený senát vydal vo veci samej meritórne rozhodnutie), je podľa ústavného súdu namieste konštatovať, že vydaním napadnutého rozsudku najvyšší súd porušil aj základné právo na zákonného sudcu, podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, resp. čl. 38 ods. 1 listiny.“

Predseda najvyššieho súdu vo svojom vyjadrení k disciplinárnemu návrhu konštatuje, že rešpektuje nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 212/2011, avšak zároveň dodáva, že predpokladá, že v tejto praxi ústavný súd pokračovať nebude. Uvádza, že „Ústavný súd SR žiadne z opatrení predsedu Najvyššieho súdu SR nezrušil a vo všetkých veciach sa podľa nich postupuje. Len v mediálnej kauze T. Ústavný súd SR spochybnil zloženie päťčlenného senátu, pričom ale opatrenia predsedu Najvyššieho súdu SR naďalej ponechal v platnosti a vec vrátil - nesporne takto ustanovenému senátu - na ďalšie konanie.“

Vzhľadom na jednoznačnosť vyššie uvedeného rozhodnutia ústavného súdu a s poukazom na citované vyjadrenie predsedu najvyššieho súdu si dovoľujem upriamiť pozornosť na ustanovenie § 350 Trestného zákona (Marenie výkonu rozhodnutia Ústavného súdu SR), podľa ktorého kto marí alebo podstatne sťažuje výkon rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky tým, že nesplní povinnosť vyplývajúcu z jeho rozhodnutia, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.»

Ku skutku 2:

«V súvislosti so skutkom uvedeným pod bodom 2) disciplinárneho návrhu sa predseda najvyššieho súdu nevyjadruje k ustanoveniu § 3 ods. 3 zákona... o súdoch..., podľa ktorého zákonný sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol

určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte.

Ústavný súd vo svojom náleze sp. zn. IV. ÚS 116/2011 v súvislosti so sťažnosťou účastníka konania vedeného pred najvyšším súdom na porušenie základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy uviedol, že: „Vychádzajúc z obsahu základného práva na zákonného sudcu a v danom prípade zo zásady pridelovania vecí jednotlivým sudcom alebo senátom v súlade s pravidlami obsiahnutými v rozvrhu práce na rok 2010 a spôsobom, ktorý určuje zákon, treba v prvom rade uviesť, že v posudzovanej veci vytvorením senátu 7C, hoci za účasti sudkyne, ktorej bola vec sťažovateľky pôvodne pridelená v súlade s rozvrhom práce a spôsobom upraveným zákonom o súdoch, došlo k zmene zákonného sudcu, lebo v novovytvorenom senáte sú dvaja noví sudcovia.

Z toho vyplýva, že o dovolaní, ako aj súvisiacich procesných otázkach (aj o napadnutom odklade vykonateľnosti podľa § 243 OSP) po zaradení sudkyne, ktorej bola vec sťažovateľky pôvodne pridelená v súlade s rozvrhom práce na rok 2010 a spôsobom upraveným zákonom č. 757/2004 Z. z. do senátu 7C, už nerozhodujú pôvodní sudcovia senátu 2C, ktorí sa pridelením veci uvedenej sudkyne stali súčasne zákonnými sudcami v tejto veci. Vo veci sťažovateľky teraz koná a rozhoduje nový senát, ktorého však zloženie nezodpovedá požiadavkám kladeným zákonom na zákonného sudcu (zákonných sudcov).

Zákon č. 757/2004 Z. z. totiž v žiadnom prípade neumožňuje prerozdelenie už pridelených vecí, t. j. vecí pridelených síce sudkyňi spravodajkyňi, ale súčasne aj ostatným členom senátu 2C ako zákonným sudcom, novému senátu, ktorého členom je sudca, ktorému vec bola pôvodne pridelená, avšak ostatní členovia sa zmenili, iným spôsobom, než náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom.

Postup prerozdelenia už pridelených vecí opísaný vo vyjadrení najvyššieho súdu tomuto zákonnému pravidlu a záruke na základné právo na zákonného sudcu nezodpovedal a preto ho možno najmä z hľadiska záruk základného práva na zákonného sudcu hodnotiť ako nemajúci oporu v zákone č. 757/2004 Z. z. ani v inom zákone, a teda svojvoľný, a ako taký porušujúci čl. 48 ods. 1 ústavy.“

Predtým, ako predseda najvyššieho súdu adresuje komentár k označenému rozhodnutiu ústavného súdu a označí ho za svojvoľné, by sa mal dôsledne oboznámiť so znením ustanovenia § 135 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého súd je viazaný rozhodnutím ústavného súdu o tom, či určitý právny predpis je v rozpore s ústavou, so zákonom alebo s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná [§ 109 ods. 1 písm. b)]. Súd je tiež viazaný rozhodnutím ústavného súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa týkajú základných ľudských práv a slobôd. Podobne by mal rešpektovať aj ustanovenie § 56 ods. 6 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov, podľa ktorého je viazaný právnym názorom ústavného súdu. V opačnom prípade môže byť jeho obrana vo vyjadrení k disciplinárnemu návrhu považovaná za účelovú.»

Ku skutku 3:

«Podľa čl. 152 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Obsahu označeného článku ústavy korešponduje stabilná judikatúra ústavného súdu poukazujúca na zásadu ústavne konformného výkladu zakotvujúcu požiadavku, aby v prípadoch, v ktorých pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických alebo právnických osôb (napr. II. ÚS 148/06, III. ÚS 348/06, IV. ÚS 209/07, I. ÚS 252/07). Základné práva a slobody predstavujú totiž hodnotový základ, ktorý musí byť dodržaný v prípade každého výkladu zákona.

V záujme dodržania a ochrany základných práv je potrebné v niektorých prípadoch upustiť od doslovného jazykového alebo formalistického výkladu a zvoliť výklad zaručujúci ochranu základných práv. Viazanosť orgánov verejnej moci zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení, pretože limitácia orgánov verejnej moci zákonom nepredstavuje iba viazanosť orgánov verejnej moci textom, ale aj zmyslom a účelom zákona. Orgány verejnej moci sú tak ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť (obdobne pozri III. ÚS 341/07).

Takýmito úvahami bol vedený aj ústavný súd, keď vo svojom náleze sp. zn. III. ÚS 212/2011 uviedol: „Hoci pravidlo o zákaze zmeny personálneho obsadenia senátu vo veciach už pridelených na prejednanie a rozhodnutie bolo v zákone o sudcoch zavedené v § 51a ods. 3 až s účinnosťou od 1. mája 2011, toto pravidlo vyplývalo zo zásady vyjadrenej v § 3 ods. 3 zákona o súdoch, z podmienok vykonávania zmien v rozvrhu práce a napokon aj zo zmyslu a účelu základného práva na zákonného sudcu aj pred účinnosťou zákona č. 33/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.“

Z nálezu ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 116/2011 vyplýva, že ak boli na to splnené podmienky podľa § 51 ods. 4 písm. b) a § 51 ods. 5 zákona o súdoch, vec vedená na najvyššom súde pod sp. zn. 2 Cdo/47/2010 mala byť prerozdelená náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov schválených ministerstvom spravodlivosti podľa rozvrhu práce medzi všetky senáty občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu a nielen medzi senáty 2C a 7C; keďže však naviac dňa 30. 09. 2010 neboli splnené podmienky na prerozdelenie tejto veci podľa § 51 ods. 4 písm. b) a 51 ods. 5 zákona o súdoch, pretože neboli dané u všetkých členov senátu 2C, vec sp. zn. 2 Cdo/47/2010 v nadväznosti na nález ústavného súdu mala byť pridelená pôvodným sudcom senátu 2C (JUDr. V., JUDr. K., JUDr. T.), ako to jednoznačne vyplýva z ustanovenia § 3 ods. 3 a § 51a ods. 3 zákona o súdoch, podľa ktorého v zmysle tejto právnej úpravy účinnej od 1. 5. 2011 nie sú dané dôvody pre zmenu v zložení senátu, ktorému vec pôvodne 1. 3. 2010 napadla.»

Ku skutku 4:

«Právna úprava je v tomto prípade jednoznačná. Ustanovenie § 43 ods. 2 zákona o súdoch (Ak funkcia podpredsedu nie je zriadená alebo obsadená, môže predseda súdu poveriť ktoréhokoľvek sudcu príslušného súdu vykonávaním niektorých úkonov patriacich do pôsobnosti predsedu súdu) sa podľa § 43 ods. 2 zákona osudoch nevzťahuje na predsedu a podpredsedu najvyššieho súdu (na predsedu najvyššieho súdu a podpredsedu najvyššieho súdu sa nevzťahujú §36 až 38, § 39 ods. 2 a 3, § 40 a 41 tohto zákona.).

Rokovací poriadok najvyššieho súdu, teda právny predpis nižšej právnej sily ako zákon, síce pripúšťa, aby v čase neprítomnosti predsedu súdu a podpredsedu súdu zastupoval predsedu súdu ním poverený predseda kolégia; ten však nie je oprávnený vykonávať právomoc, ktorá je vyhradená výlučne predsedovi súdu a v jeho neprítomnosti podpredsedovi súdu.

Podľa ustanovenia § 52 ods. 7 zákona o súdoch, zmeny a dodatky rozvrhu práce, ktoré sa dotýkajú sudcov a súdnych úradníkov poverených konaním a rozhodovaním, vykoná predseda súdu spôsobom určeným v rozvrhu práce po ich prerokovaní v sudcovskej rade. Po každej zmene rozvrhu práce je predseda súdu povinný zabezpečiť vyhotovenie úplného znenia rozvrhu práce. Úplne znenie rozvrhu práce zverejní predseda súdu rovnako ako rozvrh práce.

Ak predseda najvyššieho súdu v čase svojej neprítomnosti poveroval predsedov kolégií najvyššieho súdu zastupovaním predsedu najvyššieho súdu, a tak umožnil, aby opatrenia č. 14 až 18, ktorými sa menil Rozvrh práce najvyššieho súdu na rok 2011, vykonávali a podpisovali iné osoby ako predseda najvyššieho súdu, ktorému ako jedinému ustanovenie § 52 ods. 7 zákona o súdoch a článok 7 rokovacieho poriadku najvyššieho súdu umožňuje vykonávať zmeny a dodatky rozvrhu práce (keďže najvyšší súd nemá v súčasnosti obsadené miesto podpredsedu súdu), konal tak celkom zjavne mimo rámca príslušnej právnej úpravy.»

Ku skutku 5:

«Novela zákona o sudoch vykonaná zákonom č. 33/2011 Z. z. s účinnosťou od 1. mája 2011 zakotvila v ustanovení § 51a ods. 3 zákona o súdoch zákaz zmeniť zmenami v rozvrhu práce personálne obsadenie senátu vo veciach už pridelených na prejednanie a rozhodnutie s výnimkami, ak bol člen senátu preložený na iný súd, dočasne pridelený na iný súd, dočasne pridelený na výkon funkcie predsedu súdu, ak má dočasne pozastavený výkon funkcie sudcu, ak má prerušený výkon funkcie sudcu, ak vykonáva stáž alebo ak mu zanikla funkcia sudcu.

Rozvrh práce najvyššieho súdu na rok 2011 v znení platnom a účinnom v rozpore s ustanovením § 51a ods. 3 zákona o súdoch po 1. máji 2011 určoval pravidlo, podľa ktorého: „V prípade novovytvoreného senátu predseda Najvyššieho súdu SR na návrh

predsedu príslušného kolégia určí, ktoré konkrétne veci z existujúcich senátov prechádzajú do novovytvoreného senátu; pridelenie sa uskutoční náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov schválených ministerstvom, pokiaľ nie je v osobitnej časti ustanovené inak“ (IV. časť čl. II. ods. 11, v čase podania disciplinárneho návrhu ods. 10).

Citované ustanovenie článku II. ods. 10 Rozvrhu práce najvyššieho súdu na rok 2011 tak minimálne od 1. mája 2011 do podania návrhu na začatie disciplinárneho konania dňa 28. novembra 2011 bolo v rozpore s ustanovením § 51a ods. 3 zákona o súdoch. Po podaní disciplinárneho návrhu si to zrejme uvedomil aj predseda najvyššieho súdu, keďže v rozvrhu práce najvyššieho súdu na rok 2012 sa už vyššie citované ustanovenie nenachádza.»

Ku skutku 6:

„Podľa ustanovenia § 51 ods. 3 zákona o súdoch...

Nemožno súhlasiť s tvrdením predsedu najvyššieho súdu, že zákonodarca v tomto ustanovení výslovne ponechal možnosť subjektu oprávnenému, teda predsedovi súdu, aby operatívne v prípade potreby, určité veci, pridelil odchylným spôsobom ako náhodným výberom.

Ustanovenie určujúce pridelovanie vecí systémom tzv. náhodného výberu (§ 51 ods. 1 zákona o súdoch), ako aj ustanovenie stanovujúce kritériá uvedeného systému, a síce takú podmienku systému náhodného výberu predpokladajúcu výber aspoň z dvoch senátov, samosudcov alebo súdnych úradníkov (§ 51 ods. 2 zákona o súdoch), sú kľúčovými ustanoveniami vytvárajúcimi garancie pre dodržanie ústavou zaručeného práva na zákonného sudcu. Práve preto, výnimku z takého postupu uvedenú v ustanovení § 51 ods. 3 zákona o súdoch nie je možné vykladať extenzívne a už vôbec ju nie je možné aplikovať tak, že dochádza k vytvoreniu nového pravidla, ktoré prípady výnimiek rozširujú nad výpočet stanovený § 51 ods. 3 zákona o súdoch.

Výklad ustanovenia § 51 ods. 3 zákona osudoch, podľa ktorého vo všetkých bližšie nešpecifikovaných prípadoch (rozhodovania) upravených osobitným zákonom je podľa zákona osudoch ponechaná možnosť predsedovi súdu, aby operatívne v prípade potreby

pridelil určité veci odchylným spôsobom ako náhodným výberom, je zjavne svojvoľný a tak z ústavného hľadiska neospravedlniteľný a neudržateľný.

Účelovosť obrany predsedu najvyššieho súdu podčiarkuje i fakt, že v krátkom časovom odstupe po podaní disciplinárneho návrhu zo dňa 28. novembra 2011, predmetom ktorého bol aj skutok pod bodom 6), predseda najvyššieho súdu s vysokou pravdepodobnosťou práve v reakcii na tento návrh upravil Rozvrh práce najvyššieho súdu na rok 2012 v dotknutej časti v zmysle ustanovenia § 51 ods. 1 a 2 zákona o súdoch.“

K vyjadreniu predsedu najvyššieho súdu o nedostatku zavinenia a k otázke premlčania navrhovateľka uviedla, že «... Za zavinené konanie v zmysle ustanovení § 116 zákona o sudcoch a prísediacich sa považuje aj zavinenie z nedbanlivosti, ktorú možno vo všeobecnosti vymedziť ako vedomú a nevedomú.

Pre vedomú nedbanlivosť sa predpokladá vedomosť sudcu (predsedu súdu) o tom, že môže spôsobom uvedeným v zákone o sudcoch a prísediacich porušiť alebo ohroziť chránený záujem, ale bez primeraných dôvodov sa spoliehal, že také porušenie alebo ohrozenie nespôsobí. Pre nevedomú nedbanlivosť dokonca postačuje, ak sudca (predseda súdu) nevie, že svojím konaním môže také porušenie alebo ohrozenie spôsobiť, hoci o tom vzhľadom na okolnosti a na svoje osobné pomery vedieť mal a mohol.

Zo skutkových okolností, ktoré sú predmetom disciplinárneho návrhu zo dňa 28. novembra 2011, je nepochybné, že pri každom zo skutkov 1) až 6) ide o zavinenie minimálne nedbanlivostné (či už vedomé alebo nevedomé) resp. o nepriamy úmysel.

Predseda najvyššieho súdu vo svojom vyjadrení tvrdí, že premlčacia lehota začína plynúť od okamihu, kedy bolo disciplinárne previnenie dokázané, tzn. od okamihu, kedy mali byť naplnené všetky znaky príslušnej skutkovej podstaty disciplinárneho previnenia. Podľa jeho názoru vo všetkých prípadoch uvedených v bodoch 1, 2, 4 až 6 návrhu podala ministerka spravodlivosti svoj návrh po uplynutí subjektívnej šesťmesačnej lehoty.

Podľa § 120 ods. 7 zákona o sudcoch a prísediacich, Návrh na začatie disciplinárneho konania možno podať na disciplinárnom senáte do šiestich mesiacov odo dňa, keď sa orgán oprávnený podať návrh dozvedel o disciplinárnom previnení...

Zo skutkovej vety ku skutku 1) jednoznačne vyplýva, že o disciplinárnom previnení predsedu najvyššieho súdu sa ministerka spravodlivosti mohla dozvedieť až po 18. októbri

2011, kedy ústavný súd vydal nález sp. zn. III. ÚS 212/2011-140. Podobne, zo skutkovej vety ku skutkom 2) a 5) jednoznačne vyplýva, že o disciplinárnom previnení sa ministerka spravodlivosti nemohla dozvedieť skôr ako dňa 9. júna 2011, kedy ústavný súd vydal nález sp. zn. IV. ÚS 116/2011. Skutková veta ku skutku 4 sa týka opatrení č. 14 až 18, ktoré menili rozvrh práce najvyššieho súdu na rok 2011, pričom prvé z týchto opatrení bolo vydané dňa 19. septembra 2011. Napokon, z odôvodnenia disciplinárneho návrhu ku skutku 6) je zrejmý spôsob oboznámenia sa ministerky spravodlivosti s tam uvedeným disciplinárnym previnením».

Z už uvedeného tak bez akýchkoľvek pochyb vyplýva, že ani u jedného z disciplinárnych previnení uvedených v disciplinárnom návrhu z 28. novembra 2011 nemohlo dôjsť k uplynutiu subjektívnej šesťmesačnej premlčacej lehoty.

7. Uznesením č. k. PL. ÚS 116/2011-118 z 11. apríla 2012 ústavný súd *inter alia* návrh navrhovateľky prijal na ďalšie konanie.

8. Ústavný súd 30. októbra 2013 uskutočnil pojednávanie. Po vykonanom dokazovaní (najmä oboznámení obsahu spisového materiálu, vypočutí oboch účastníkov, resp. ich zástupcov, ktorí zotrvali na svojich písomných stanoviskách a skončení dokazovania) predsedníčka pléna ústavného súdu prerušila pojednávanie a následne plénum ústavného súdu po porade tajným hlasovaním rozhodlo tak, že z prítomných 7 sudcov štyria sudcovia hlasovali za oslobodenie predsedu najvyššieho súdu a traja sudcovia za návrh navrhovateľky.

II.

9. Podľa čl. 136 ods. 3 ústavy ústavný súd vykonáva disciplinárne konanie voči predsedovi najvyššieho súdu, podpredsedovi najvyššieho súdu a generálnemu prokurátorovi.

Podľa čl. 131 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje v pléne vo veciach uvedených v čl. 136 ods. 1 a 2. Plénum ústavného súdu sa uznáva nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov. Ak sa táto väčšina nedosiahne, návrh sa zamietne.

Podľa čl. 134 ods. 1 ústavy sa ústavný súd skladá z trinástich sudcov.

Podľa § 4 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavný súd spôsobilý v pléne konať a uznávať sa, ak je na rokovaní a rozhodovaní prítomných aspoň sedem sudcov.

Podľa § 4 ods. 3 zákona o ústavnom súde plénum ústavného súdu sa uznáva nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov. Ak sa táto väčšina nedosiahne, návrh sa zamietne.

10. V danom prípade na rokovaní a rozhodovaní pléna ústavného súdu boli prítomní siedmi sudcovia. Za návrh alebo za protinávrh malo hlasovať minimálne 7 sudcov, ináč sa návrh zamietne. Pretože pri hlasovaní o návrhoch sudcu spravodajcu nebola dosiahnutá nadpolovičná väčšina hlasov všetkých sudcov, návrh bol podľa čl. 131 ods. 1 druhej a tretej vety ústavy a § 4 ods. 3 zákona o ústavnom súde zamietnutý.

11. Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. októbra 2013